

Najnovejši, toda (kakor vsi dosedanjí) jako budalasti poskus, zavirati „Štajercu“ njegovo razširjanje ter kolikor možno preprečiti neprestano naraščanje števila napredno mislečih Slovencev, je bila ustanovitev lista „Slovenski Štajerc“ ali po domače rečeno: kranjski pankert, ki se je pred kratkimi tedni v Kamniku na Kranjskem poklotil. Očetje tega revčeka so se bali, mu na zelenem Štajerju rojstveni kraj poiskati, akoravno se bi imel revež iz te dežele rediti, tukaj hirati in tukaj svoje življenje končati. Pa vsako grešno početje se skriva in vedno svareča vest že sama velevala, da si grešnik ne upa se tamkaj pokazati, kjer bi gotovo bil, ako bi imel mirno vest. Zviti so naši nasprotniki kakor lisica, ki baje za svoje mladiče tudi ne krade v bližini svoje luknje (brloga). Znano pa je tudi, posebno lovčem, da le malokateri lisjak vsled starosti pogine, temuč da ga prej ali slej prime lovčev železni ali pa živi pes, najgostejše pa mu žilo ustavi lovčeva puška. Naj si to zapomni „kranjski pankert“!

Ne zdi se nam sicer vredno o tem pankertu obširneje govoriti. Tudi njegovi stariši so moralčno preveč nizko stoječi ljudje, da bi se zamogel dostojen človek z njimi pečati. Označiti hočemo danes le dojnico (amo) tega pankerta, ker ta je tako redka oseba, da se nam vredno zdi o njej nekoliko besedic spregovoriti, posebno zategadelj, ker se je predrznila namesto svojega dojenčka svoj gobec na široko odpreti ter razodeti, k čemu da je njen dojenček namenjen, namreč: značajne in poštene ljudi obrekovati, priprosto ljudstvo slepariti in za norca imeti ter med posameznimi ljudmi, med sosednimi občinami in okraji in med sosednimi narodi sejati nemir in delati prepir — vsakdanji posel modernih pervakov.

Toraj k pankertovi dojnici, ki se piše Ivan Križman. Upamo, da bode marsikaterega naših čitateljev zanimalo, ako priobčimo kratek, toda jako pomemben odlomek iz njegovega životopisa.

S Kranjskega, kjer je to človeče rojeno in kjer je pozneje z neko kramarijo naredilo sijajen bankerot (s 6 tedni zavora zaključenim), se je priteplo v zadnjem času v Leskovec ter dobilo službo pri ondotnem konzumu. Ker pa je vsled svojega pijančevanja svojo službo na tako nepovoljen način opravljal, da si je zaslužil prav čvrste leskovške leskovke, so ga gospodje pri konzumu slednjič na veter postavili in začel se je zanj „čas gladnih let.“ Sestradan in obupan se je naslednje priklatil v Ptuj ter s posredovanjem nekega postrežljivega moža prosil pri oskrbništvu „Štajerca“, da bi se mu pomagal do kruha, kar se je s posebnim ozirom na njegovo bedno in nedolžno družino mu tudi storilo. Dal se je zaslužek možu kakor tudi njegovi ženi, ki je pridna in spretna šivilja.

Toda to ni trpelo dolgo. Križman je začel pijančevati in slednjič se je šnopsu popolnoma udal. V pisarni se je tako ostudno obnašal, da se ne more dopovedati. Čikal je vedno kakor kakšen laški mornar ter pljuval okoli sebe, da se je kar cedilo po tleh,

po steni in povsodoma. Ko vsó opominjevanje ni izdalo, je bil Križman slednjič odslovljen. Z ozirom na njegovo revno in nedolžno obitelj (družino), dalo se mu je pri izstopu iz službe dobro spričevalo, da bi vendar še zamogel drugod službo dobiti svojo rodbino pošteno prerediti.

Klatil se je nato nekaj časa po Ptuj okoli, ko mu je novca pa tudi kredita zmanjkalo, je v pokoj — na stroške in nevarnost svoje skrbne žene.

Kak surovež da je ta človek, je iz tega vidno, da je imel denarje vedno le za tvoj kofček. Ženi ničesar ni dal in je morala ista, ko je ne bila v otročji postelji, nesoljen fižol jesti, ker ni hotel za sol denarja dati. Našteli bi lahko o njem celo kopo sličnih mičnih dogodbic, toda za to nam primanjkuje prostora.

Ko se je nedavno poklotil na Kranjskem z pankertom, vzeli so očetje tega pankerta Križmana dojnico, nadejajoč se od njega velikanskih zinovosti, ki bi slabotnemu dojenčku bolje teknilo, ugajale kakor najkrepkejše mleko. Pa kratkovično očetje so se s Križmanom jako opeharili; njegovo mleko je le žlobudra — in še te je pičlo —, ki bo dojenčku v kratkem oči zatisnilo. Mi jim to osodno polno zmoto iz dna srca privoščimo, kajti skušaj je vedno dobra in nikomur ne škoduje — saj za prihodnost ne.

Kar se tiče nesramnega blatenja Križmanovega gledé našega obče spoštovanega g. župana Orničevega nekdanjega rešitelja iz sile, njegovega brotnika in krušnega očeta, bodi temu nehvaležnem lumpu povedano, da imenovani gospod ne mara, proti taki kreaturi zagovarjati, ker mu tega ne pripuščata čast in značaj. Da je vso nesramno obrekovanje od kraja do konca lažnjivo, tega pač ni treba nikomur zatrjevati.

D o s t a v e k.

V dostavku še vprašamo lumpa Križmana, kedar bo prišel po svoj(?) „rešpetlin“ (daljnogled), karega ima shranjenega (!) pri nekem gospodu v Ptuj. Prihodnjič bomo o tej kreaturi še kaj več spregovorili.

Poslano.

Iz kmečkih in delavskih krogov. Tokrat si dr. nam „Štajerc“ zopet pravo zadel, ko si nam postavlja za deželnozborskega kandidata moža, kateri nam je znan kot poštenjak od pet do glave, namreč kmet Franc Vračka v Orehovcih pri Radgoni! Naši dehtarčki in njih črni bratci, „maziljenci božji“, nam prav toplo priporočajo seveda dohtarja, še vedno državnega uradnika, celo „hofrata“ tudi dobro znanega Ploja. Naše misli o tem priporočanju popolnoma naravne! Ploj je „hofrat“, je uradnik, „dohtar“, je državni poslanec, in sicer poslanec klerikalne stranke, toraj je gotovo že z delom preobremenjen in mu bode deželnozborsko poslanstvo seveda samo zopet mastna služba, zadeve volilcev pa bode

mu gospodu brez dvombe peto kolo na vozu. In koga bi naj volili? Ne, nikdar ne! Kot uradnik države ni nikdar ničesar za nas kmete in delavce storil, kot „hofrat“ se je vedno in vedno vklanjal radi, kot poslanec državne zbornice še niti ene prošnice ni dosegel; kaj, ali mislite, da smo tako zmurni, da bi sedaj upali od njega zasluge v deželni zboru? Le poslušaj ga, tega klerikalno pravaškega „hofrata“ na kakem zborovanju. Govoril ti bode o narodu, govoril o svobodi, o ljubem vsega-nogočnem Bogu, o vicah, nebesah in peklu, kričal bode, da se mora davek znižati, da se mora nam kmetom in delavcem pomagati, v državni zbornici bode molčal, dobro vedoč, da se ne sme vladi nameriti! In to naj bi bil še povrh naš deželni poslanec sedanje nove deželnozborske volilne kurije? Račko je kmet in sicer kmet, kateri je dovolj nabražen, da lahko nastopi kot poslanec v deželni zboru; on ima dovolj zaslug za nas trpine, zaslug, katerih tukaj nikakor nečemo naštevati. Kdor je bil 2 let občinski predstojnik slovenske občine, kdor je bil 14 let načelnik slovenskega okraja, kdor je bil 5 let načelnik cerkvenega konkurenčnega odbora v slovenskem kraju, ta bode gotovo boljši deželni poslanec za nas slovenske kmete in delavce, kakor prvaški hofrat, kateri ljubi svoj slovenski narod „skreno“, da niti ne prav slovenski govoriti ne zna! „Hofrat Ploj, mi kmetje in delavci te poznamo! Nam braniš poduk v nemškem jeziku, ti sovražiš pravda iz „prepričanja“ — vse, kar je nemškega, to pa si si izbral za ženo — Nemko, katera je tako srečna objeti tebe, vrlega prvaka slovenskega radi svojih podedovanih — milijonov!

Vedi „hofrat“ Ploj in posestnik ogromnega premoženja, mi napredni kmetje, mi napredni delavci, kateri bodemo dne 20. tega meseca oddali naše glase in volitvi za deželnozborskega poslanca bodemo bolj radi nesebičnega vrlega kmeta in občinskega predstojnika slovenske občine, — čeprav ga nazivljajo dohtarčki in popi nemčurja — kakor pa „hofrata“, taka slovenskega ljudstva, kateri se masti z nemškimi groši med tem ko želi vsemu, kar je nemškega, odna svoje klerikalne duše — pogin!

Več kmečkih in delavskih volilcev.

Nekaj iz Stojnc niže Ptujja. Hofrat dohtar Ploj in gospodje v farovžih pa so jo zadeli! Čudno se nam zdi, da slavna okrajna oblast niti temu ničesar ne ukrene! Ali morda ima „hofrat“ povsodi toliki upliv? Bog ve? Mi živimo v Avstriji in smo pod vlado našega presvitlega cesarja, kerega ljubimo vsi enako, za to pa hočemo imeti našo pravico, ako smo „hofrati“ ali ne! V vseh okrajih agitirata dva dijaka (študenta) Pivko in Vajda iz Stojnc prav regimentno zahtevata Ploja, želeč ga spraviti s silo v deželni zbor, rada najbrž po njegovem lastnem ukazu! Od hiše hiše hodita, obljubujeta ljudem zvezde z nebes, bode baje „hofrat“ Ploj kot deželni poslanec nemškemu kmetom podaril, med tem pa si dovolita in tam seveda na slovensko narodni podlagi pri-

digovati tudi veleznano geslo farških in dohtarskih častivrednih gospodov, ki se glasi „svoji k svojim“. Med drugim svarita omenjena študenčka, najbrž bodoča dohtarčka ali pa celo farja, tudi pred ptujskimi nemškimi trgovci! Postava tako postopanje nazivlje z imenom „bojkot“ in ga prepoveduje. Pa mogoče, da se sme v senci kakega „hofrata“ še več pripetiti, medtem, ko je oko postave za nas vse druge navadne državljane na „vahti“! — (Opomba uredništva: Sledi podpis! — Čudno, čudno, nektera „hofratova“ senca je zares dolga, toda mi mislimo, da nam ne bode nobena obsenčila deželnega zbora, niti s pomočjo mlečnozobne mladine ne!

Vojska med Rusi in Japonci.

Zadnje dni bila je okoli utrjenega mesta Liaojang strašna bitka, kakoršnih ima svetovna zgodovina le malo zaznamovanih. Trajala je celih deset dnij in celo v nočeh si sovražnika nista dala miru. Dne 24. avgusta sta se nasprotnika spopadla ter do 4. septembra skoraj neprenehoma hudo napadala. Ruski verhovni poveljnik general Kuropatkin se je sicer že pred japonskim navalom mislil od Liaojanga proti severu umakniti, toda cesarski namestnik admiral Aleksejev, ki je posebni ljubljenelec ruskega carja Nikolaja, je poslednjega pregovoril, da je dal Kuropatkinu iz Petrograda povelje, Japonce pri Liaojangu pričakati ter se z njimi v boj spustiti.

Utrdbe pri Liaojangu so bile sicer še precej močne, toda Rusi so jih šele v zadnjem času le bolj za silo napravili. Japonci so Ruse s tako pogumnostjo naskočili, da so se Rusi morali začeti iz posameznih pozicij umikati; pripluli so nad nje kakor se vlije hudournik s planine v nižavo. Bojna črta se je v začetku bitke raztezala na 40 kilometrov v daljavo. Bojevnikov je bilo na obeh straneh čez pol milijona, kakor s vso resnobo zatrjujejo različni verjetni listi. Streljalo se je iz čez 600 topov in skoraj neprenehoma. Včasih se je v eni minuti zastrelilo 60 topov. Gromenje teh jeklenih velikanov je bilo strašno, pikanje šrapnel in granat je kar hreščalo, puške pešcev so se glasile, kakor da bi kdo fižol na pod sipal in stokanje in vpitje ranjencev se je razlegalo med občnim gromenjem in truščem na milje v širjavo in daljavo. Posamezna poslopja in cele vasi so bile v plamenu, da se je nebo žarelo po noči in po dne. Vojaška skladišča (magacini), v katerih je bilo nakopičenih na tisoče stotov živil in krmil, so Rusi nalašč požgali, da bi ne prišla zmagovalnim Japoncem v roke. Bojišče je dajalo prizor, o kakoršnem beremo o sodnem dnevu.

Rusi so izgubili v tej grozni desetdnevni bitki 40 do 50 tisoč mož, ter so se morali slednjič umakniti na sever proti Mukdenu.

Japonci najbrž tudi niso imeli manjših izgub, toda svoj namen, Ruse enkrat v večji bitki premagati ter jih nazaj porinoti, so vendar popolnoma dosegli in ta bitka pomeni konec prve dobe te mo-